

זמני שבת וחג

עיר	הדלקת נרות 02.10	צאת שבת וחג 03.10
ירושלים	17:43	18:58
תל אביב	18:04	19:00
חיפה	17:53	18:59

לפי השעה המקומית בישראל

אמרי נועם

שמיני עצרת

שמחת תורה

3 באוקטובר

תשפ"ז

כ"ב בתשרי

לקראת החג
הרב ראובן קוקלין

הישאר עמי עוד יום אחד

שבעה ימים של משתה גדול. ביום השמיני — מפגש עם הידיד הקרוב ביותר.

בחג הסוכות אנחנו מתרגלים בפועל את האפשרות לרומם את החומר. אכילה, שתייה, מנוחה ושינה — פעולות יומיומיות לגמרי — נעשות חלק מקיום מצווה כשאנו עושים אותן בסוכה. הסך שמעלינו מזכיר את חסותו של הבורא, והשתייה בסוכה מלמדת שגם החיים הפשוטים יכולים להתמלא משמעות וקדושה.

ואז מגיע היום השמיני. בארץ ישראל אנו חוזרים מן הסוכה אל הבית הרגיל. לכאורה הכול מוכר: אותו שולחן, אותם כלים ואותה שגרת חיים. אבל אנחנו יכולים לחזור אליהם אחרת — עם היכולת להשתמש גם בדברים הרגילים לעבודת הבורא.

אין הכוונה להיפרד מן הקדושה בפתח הבית. להפך: לקחת אותה פנימה. כשסעודה נותנת כוח לעשות טוב, כשהבית נעשה מקום של תורה וחסד, וכשחיי היום-יום מכוונים לרצון ה' — החומר אינו מחיצה, אלא אמצעי לקרבה.

נשוב למשל. למפגש עם ידיד קרוב מספיקה כוס תה. לא מפני שאהבת המלך פחתה, אלא מפני שכבר אין צורך במשתה גדול כדי להרגיש את שמחת הקשר. זו מתנתו של שמיני עצרת: לדעת שאנו עצמנו יקרים לקב"ה, ולשאת את הקרבה הזאת אל כל ימות השנה.

מלך ערך משתה גדול לכל נתיניו. שבעה ימים נשמעו בארמון צלילי נגינה, השולחנות היו מלאים כל טוב, והאורחים שמחו יחד. אבל גם החגיגה הגדולה הגיעה לסיומה. האורחים החלו להיפרד, וגם ידידו הקרוב של המלך התכונן לצאת לדרכו.

"המתן בבקשה", עצר אותו המלך. "הישאר עמי עוד יום אחד. נשב שנינו על כוס תה. עכשיו אני רוצה דווקא אותך".

במשל הזה מבארים חכמינו את עניינו של שמיני עצרת. בשבעת ימי הסוכות הקריבו בבית המקדש שבעים פרים, וביום השמיני מקריבים פר אחד. לאחר ימי החג המרובים, הקב"ה מזמין את עם ישראל ליום נוסף של קרבה מיוחדת.

כעת נתבונן: מדוע דווקא היום השמיני? המספר "שש" רומז לעולם החומר, שיש לו שישה כיוונים: מזרח ומערב, צפון ודרום, מעלה ומטה. המספר "שבע" רומז לנקודה הפנימית המחיה את העולם — לתוכן הרוחני שבתוך המציאות הגשמית. לכן שבת היא היום השביעי, שמיטה היא השנה השביעית, וחג הסוכות נמשך שבעה ימים.

המספר "שמונה" מלמד על מדרגה נוספת: היכולת לרומם את החומר עצמו ולהפוך אותו לכלי של קדושה. לא רק למצוא זמן לרוחניות לצד חיי המעשה, אלא להכניס את עבודת ה' לתוך חיי המעשה עצמם.

רעיון זה מאיר את התוכן הפנימי של המצוות הקשורות ליום השמיני. ברית המילה נעשית ביום השמיני לחיי התינוק. "ברית" היא קשר מחייב: גם הגוף שלנו שותף בברית עם הבורא. הקדושה אינה שייכת למחשבה בלבד; היא נוגעת לאדם כולו, לרוחו ולגופו.

גם בהמה נעשית ראויה להקרבה מן היום השמיני, כפי שנאמר בפרשת אמור. הקרבן מבטא את האפשרות להעלות את החומר ולייחדו לעבודת ה'. כך שב ומופיע הקשר בין המספר שמונה לבין קידוש המציאות הגשמית.

יום אחד — שתי שמחות

בשמחת תורה מסיימים את הקריאה בפרשת וזאת הברכה ומיד מתחילים בבראשית. סיום הקריאה הוא פתח להתחלה נוספת.

ביום הזה נפגשות הקרבה שבין הקב"ה לישראל והשמחה בתורה. ההקפות, השירה והריקודים מבטאים את הקשר הזה ומשתפים בשמחה גדולים וקטנים.

בארץ ישראל שמיני עצרת ושמחת תורה חלים באותו יום — כ"ב בתשרי. השנה חל החג בשבת, 3 באוקטובר, ומתחיל ביום שישי בערב. שמיני עצרת הוא חג בפני עצמו, לאחר הסוכות; אין בו מצוות סוכה או נטילת ארבעת המינים.

הרב ראובן קוקלין, על פי מאמריו על שמיני עצרת באתר imrey.org. תרגום ועיבוד מורחב לעילון. ויקרא כב, כז.

ריקוד אחד ששינה חיים

על פי סיפורו של

הרב אשר קובלסקי

את שמו של האיש לא ידע. את טוב לבו זכר כל חייו.

הקים משפחה שהתורה והמצוות נעשו יסוד חייה. שנים חלפו. בסביבות שנת 2011 הגיע לביתו של האדמו"ר מנדבורנה אורח ובידו דפים של ספר שעמד להוציא לאור. היה זה יהודי תלמיד חכם וירא שמים, שהביא את חידושי הראשונים וביקש הסכמה לספרו. האדמו"ר לא הכיר את האורח, ולכן, קודם שייתן את הסכמתו, ביקש לשוחח עמו ולהכירו מעט יותר.

בשיחה סיפר האורח על משפחתו ועל לימודו. ואז הוסיף: "אבל לא תמיד הייתי כך..."

הוא סיפר את סיפורו של הילד בחולצה הצבעונית, ואמר: "הילד הזה הייתי אני".

באותו יום סיפר האדמו"ר את הדברים למחנכים ולמלמדים מבני הקהילה. הוא הפנה את תשומת לבם לפרט מפליא: האיש שהרים את הילד על כתפיו אולי מעולם לא ידע מה צמח מאותו מעשה.

הוא פשוט הבחין בילד בודד. הזמין אותו לרקוד. אמר לו כמה מילים טובות. ומתוך הרגעים האלה צמחו חיים שלמים — וגם חייהם של הדורות הבאים.

בלימוד התורה של אותו אדם, בחינוך ילדיו ובכל הטוב שימשיכו להעביר הלאה, יש חלק גם לאותו חסיד אלמוני.

איננו יודעים תמיד מה יישאר בלבו של אדם לאחר מפגש אתנו. לפעמים אלו רק דקות אחדות של שמחה. ולפעמים דווקא הדקות האלה מלוות אותו כל חייו.

כשאנחנו נכנסים למעגל הרוקדים, כדאי להביט גם אל השוליים. אולי עומד שם ילד שאינו מכיר איש; אולי אורח שאינו יודע היכן מקומו. אין צורך בנאום ארוך כדי לפתוח לב. לפעמים די בחיוך, במילה חמה ובהזמנה פשוטה: בוא, יש כאן מקום גם בשבילך.

כל הילדים ישבו על כתפי אבותיהם. רק הוא עמד לבדו בפתח — בחולצה צבעונית, בלי כיפה, מוקף באנשים שלא הכיר.

באותו ערב הביאה אותו אמו מרמת גן לבית הכנסת של חסידי ויז'ניץ, כדי לראות כיצד חוגגים שמחת תורה. משפחתו לא שמרה מצוות, ועל התורה עצמה הוא כמעט לא ידע דבר.

אמו עלתה לעזרת הנשים, והוא נכנס לאולם הגדול. מסביב שרו ורקדו. היה חם, אנשים מחו את הזיעה ממצחם, אבל איש לא רצה להפסיק. גם הילד רצה להצטרף לשמחה. אלא כיצד? הכול סביבו היה שונה כל כך מן העולם שהכיר.

הגיעה ההקפה השישית. כמנהג חסידי ויז'ניץ, בשעה זו היו הילדים עולים על כתפי אבותיהם. הם עזבו את המשחקים, הניחו את הממתקים ורצו אל האבות.

הילד נשאר במקומו. מי ייקח אותו על הכתפיים? אבא שלו רחוק מכאן. וגם הוא עצמו שונה כל כך משאר הילדים: כולם בחולצות לבנות חגיגיות ובכיפות, ואילו הוא בבגדי חול צבעוניים.

לפתע נגעה יד בעדינות בכתפו.

"איך קוראים לך, צדיק? רוצה לרקוד? בוא אתי!"

האיש הזר מצא עבורו כיפה, המתין להסכמתו והעלה אותו על כתפיו. כעבור רגע כבר היה הילד בלב המעגל הרוקד.

הם רקדו יחד. האיש חייך אליו, עודד אותו ושיבח את שמחתו לכבוד התורה. לפני רגע הרגיש הילד זר ובודד; עכשיו שמח עם כולם. מישוה ראה אותו, פנה אליו ופינה לו מקום בתוך השמחה.

כשנסתיימה ההקפה לחצו השניים ידיים בחום ונפרדו. הילד אפילו לא ידע את שמו של האיש שהזמין אותו לרקוד. אבל את אותו ערב לא שכח.

הוא רצה להבין מהי התורה הזאת, שאנשים שמחים בה כל כך. הוא החל ללמוד תורה בכוחות עצמו. לימים

שמחה שמגלה את הקשר לתורה

פעם ביקשו השלטונות ברוסיה להכניס לימודי חול לשיבות, ולא הבינו את התנגדות גדולי התורה: הרי אין מונעים מן הבחורים ללמוד תורה, אלא מוסיפים מקצועות. כשדנו גדולי ישראל כיצד להסביר שהתורה אינה עוד מקצוע, הציע אחד הרבנים לתרגם לרוסית את ברכת "אהבה רבה", המבטאת את כמיהתנו להבין ולהשכיל, ללמוד וללמד, לשמור ולעשות את כל דברי התורה באהבה.

קם רבי איצלה מפוניבז' ואמר: "רבותי, אילו היינו מתרגמים את ברכת אהבה רבה לעצמנו — לא היינו

צריכים לתרגם אותה לשר הרוסי..."

וכך נראה בעיניי להסביר את כוונתנו: אילו היינו מפנימים את משמעות התפילה וחיים את הכמיהה לתורה שאנו מבטאים בכל בוקר, לא היה מתעורר עלינו אותו קטרוג.

זהו אולי עניינה של שמחת תורה: השמחה מגלה שהתורה היא חלק מאתנו ומחיינו. ובכך מתקיים בנו, במידה מסוימת: "כל המקבל עליו עול תורה — מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ" (אבות ג, ה). כשמקבלים את עול התורה באהבה ובשמחה, שאר העולים מאבדים את כוחם.

הסיפור: הרב אשר קובלסקי (דרשו), על פי העיבוד באתר imrey.org. תרגום ועיבוד לעילון. הקטע התחתון: הרב ראובן קוקלין. משנה, אבות ג, ה.